

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

Koninklijke DSM N.V.
T.a.v.
Postbus 6500
6401 JH Heerlen

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**
Plesmanweg 1-6
Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon

Ons kenmerk
IENM/BSK-2015/232034

Uw kenmerk
Wob-verzoek 29 september
2015, MHA.2015.0210
Sitech.042

Bijlage(n)
2

Datum 23 november 2015
Betreft Wob-verzoek CET-advies pyrazool - Wob-besluit

Geachte

In uw e-mailbericht van 29 september 2015 heeft u namens Sitech services B.V. en Sitech IAZI B.V. met een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur (hierna: Wob) verzocht om openbaarmaking van het advies van het Crisis Expert Team (CET) Milieu en Drinkwater dat ten grondslag ligt aan de brief van 27 augustus 2015 aan WML, Evides en Dunea betreffen de inname van Maaswater ten behoeve van drinkwaterbereiding, verontreinigd met pyrazool.

Procedure

De ontvangst van uw verzoek is schriftelijk bevestigd bij brief van 1 oktober 2015. In deze brief is tevens de beslissing met vier weken verdaagd tot en met 10 november 2015.

Wettelijk kader

Uw verzoek valt onder de reikwijdte van de Wob. Voor de relevante Wob-artikelen verwijs ik u naar de bijlage 1.

Inventarisatie documenten

Op basis van uw verzoek is één document aangetroffen dat ten grondslag ligt aan de voornoemde brief van de Minister. Dit document betreft het CET advies van 19 augustus 2015.

Zienswijzen

U bent er over geïnformeerd in de brief van 1 oktober 2015 dat derde belanghebbenden in de gelegenheid worden gesteld hun zienswijze te geven.

Evides Waterbedrijf heeft mij in haar e-mail van 8 oktober 2015 bericht dat geen zienswijze zal worden ingediend.

Besluit

Ik heb besloten uw verzoek gedeeltelijk te honoreren door het gevraagde document openbaar te maken, met uitzondering van de daarin opgenomen persoonsgegevens van medewerkers van Evides Waterbedrijf.

Overwegingen

De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer

Op grond van artikel 10, tweede lid, aanhef en onder e, van de Wob blijft verstrekking van informatie achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen het belang dat de persoonlijke levenssfeer wordt geëerbiedigd.

In documenten zijn persoonsgegevens opgenomen van ambtenaren en derden. Hoewel ambtenaren en andere bij de besluitvorming betrokken personen in hun beroepshalve functioneren als zodanig niet ten volle een beroep kunnen doen op de persoonlijke levenssfeer, geldt dit volgens vaste rechtspraak wel voor gegevens als namen, telefoonnummers (werk en privé), e-mailadressen en handtekeningen en parafen van ambtenaren of personen van andere organisaties. Namen en andere naar een persoon herleidbare gegevens zijn immers persoonsgegevens en het belang van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer kan zich tegen het openbaar maken van dergelijke informatie verzetten. Van openbaarmaking van deze informatie wordt in beginsel afgezien indien het ambtenaren en derden betreft die niet uit hoofde van hun functie in de openbaarheid treden. Een uitzondering hierop geldt voor namen van ambtenaren in besluiten die zij krachtens mandaat hebben ondertekend, omdat volgens de jurisprudentie deze ambtenaren in beginsel hebben te aanvaarden dat met deze bevoegdheid hun namen naar buiten komen (ABrvS 12 juni 2013, 201112236/1/A3).

Bij de informatie die in het document in dit geval in het geding is gaat het om persoonsgegevens van medewerkers van Evides. Naar mijn oordeel weegt de persoonlijke levenssfeer van de betrokkenen zwaarder dan het algemene, publieke belang van openbaarheid van deze informatie. Daarom heb ik deze persoonsgegevens in het document onleesbaar gemaakt.

Wijze van openbaarmaking

Het gevraagde document treft u bij dit besluit in kopie aan.

Afschrift aan belanghebbenden

Een afschrift van dit besluit zend ik aan de belanghebbende.

Plaatsing op internet

De openbaar gemaakte stukken worden geanonimiseerd op www.rijksoverheid.nl geplaatst.

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,
namens deze,
DIRECTEUR-GENERAAL RUIMTE EN WATER,

Drs. P. R. Heij

Voor nadere informatie over dit besluit kunt u terecht bij de hierboven genoemde contact persoon.

Op grond van de Algemene wet bestuursrecht kan een belanghebbende tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop dit is bekendgemaakt een bezwaarschrift indienen. Het bezwaarschrift moet worden gericht aan de minister van Infrastructuur en Milieu, ter attentie van Hoofddirectie Bestuurlijke en Juridische Zaken, afdeling Algemeen Bestuurlijk-Juridische Zaken, postbus 20901, 2500 EX, Den Haag.

Het bezwaarschrift dient te zijn ondertekend en ten minste te bevatten:

- a. naam en adres van de indiener;*
- b. de dagtekening;*
- c. een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaarschrift zich richt (datum en nummer of kenmerk);*
- d. een opgave van de redenen waarom men zich met het besluit niet kan verenigen.*

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IENM/BSK-2015/

Bijlage 1: Artikelen 10 en 11 van de Wet openbaarheid van bestuur

Artikel 10

1. Het verstrekken van informatie ingevolge deze wet blijft achterwege voor zover dit:
 - a. de eenheid van de Kroon in gevaar zou kunnen brengen;
 - b. de veiligheid van de Staat zou kunnen schaden;
 - c. bedrijfs- en fabricagegegevens betreft, die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld;
 - d. persoonsgegevens betreft als bedoeld in paragraaf 2 van hoofdstuk 2 van de Wet bescherming persoonsgegevens, tenzij de verstrekking kennelijk geen inbreuk op de persoonlijke levenssfeer maakt.
2. Het verstrekken van informatie ingevolge deze wet blijft eveneens achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen de volgende belangen:
 - a. de betrekkingen van Nederland met andere staten en met internationale organisaties;
 - b. de economische of financiële belangen van de Staat, de andere publiekrechtelijke lichamen of de in artikel 1a, onder c en d, bedoelde bestuursorganen;
 - c. de opsporing en vervolging van strafbare feiten;
 - d. inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen;
 - e. de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer;
 - f. het belang, dat de geadresseerde erbij heeft als eerste kennis te kunnen nemen van de informatie;
 - g. het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden.
3. Het tweede lid, aanhef en onder e, is niet van toepassing voorzover de betrokken persoon heeft ingestemd met openbaarmaking.
4. Het eerste lid, aanhef en onder c en d, het tweede lid, aanhef en onder e, en het zevende lid, aanhef en onder a, zijn niet van toepassing voorzover het milieu-informatie betreft die betrekking heeft op emissies in het milieu. Voorts blijft in afwijking van het eerste lid, aanhef en onder c, het verstrekken van milieu-informatie uitsluitend achterwege voorzover het belang van openbaarmaking niet opweegt tegen het daar genoemde belang.
5. Het tweede lid, aanhef en onder b, is van toepassing op het verstrekken van milieu-informatie voor zover deze handelingen betreft met een vertrouwelijk karakter.
6. Het tweede lid, aanhef en onder g, is niet van toepassing op het verstrekken van milieu-informatie.
7. Het verstrekken van milieu-informatie ingevolge deze wet blijft eveneens achterwege voorzover het belang daarvan niet opweegt tegen de volgende belangen:
 - a. de bescherming van het milieu waarop deze informatie betrekking heeft;
 - b. de beveiliging van bedrijven en het voorkomen van sabotage.
8. Voorzover het vierde lid, eerste volzin, niet van toepassing is, wordt bij het toepassen van het eerste, tweede en zevende lid op milieu-informatie in aanmerking genomen of deze informatie betrekking heeft op emissies in het milieu.

Artikel 11

1. In geval van een verzoek om informatie uit documenten, opgesteld ten behoeve van intern beraad, wordt geen informatie verstrekt over daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen.
2. Over persoonlijke beleidsopvattingen kan met het oog op een goede en democratische bestuursvoering informatie worden verstrekt in niet tot personen herleidbare vorm. Indien degene die deze opvattingen heeft geuit of zich erachter heeft gesteld, daarmee heeft ingestemd, kan de informatie in tot personen herleidbare vorm worden verstrekt.

3. Met betrekking tot adviezen van een ambtelijke of gemengd samengestelde adviescommissie kan het verstrekken van informatie over de daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen plaatsvinden, indien het voornemen daartoe door het bestuursorgaan dat het rechtstreeks aangaat aan de leden van de adviescommissie voor de aanvang van hun werkzaamheden kenbaar is gemaakt.

4. In afwijking van het eerste lid wordt bij milieu-informatie het belang van de bescherming van de persoonlijke beleidsopvattingen afgewogen tegen het belang van openbaarmaking. Informatie over persoonlijke beleidsopvattingen kan worden verstrekt in niet tot personen herleidbare vorm. Het tweede lid, tweede volzin, is van overeenkomstige toepassing.

Crisis Expert Team Milieu en Drinkwater
ADVIES

DO NOT CITE OR QUOTE

Pyrazool wordt in standaardmetingen en breed-screenende metingen veelal niet opgemerkt gezien het polaire karakter van de stof en de detecteerbaarheid, wel is door RIWA in 2010 eenmalig een semi-kwantitatieve waarde van 0,1 µg/L interne standaard equivalent gemeld in de Lek. Met behulp van meetmethoden specifiek afgestemd op deze stof is vanaf eind juli in het IAZI effluent en in de Maas gemeten (tabel 1 en 2).

Tabel 1. LCMS Meetgegevens pyrazool in Maas (SPE HPLC-APCI-Orbitrap-MS data KWR, detectielimiet 1 µg/L, spreiding op data circa 10%)

	29-7-2015	3-8-2015	7-8-2015	8-8-2015	9-8-2015	10-8-2015	11-8-2015	12-8-2015	13-8-2015	14-8-2015	15-8-2015	16-8-2015	17-8-2015
Locatie	µg/L	µg/L	µg/L	µg/L	µg/L	µg/L	µg/L	µg/L	µg/L	µg/L	µg/L	µg/L	µg/L
Roosteren (Grindschip)	-	-	6,5	1	<1.0	6,5	1,8	4,0	<1.0	3,8	3,6	<1.0	1,1
Grave	8,6	10	5,2	5,1	5,2	6,1	6,4	6,8	7,9	5,9	5,9	6,2	6,3
Lith	11	9,8	7,3	8,5	7,1	7,9	5,7	5,7	6,7	6,3	5,8	8,3	5,8
Keizersveer	1,6	3,2	3,8	4,8	5,8	7,6	4,7	5,6	6,6	*	6,9	6,6	5,7
										*105			
	6-8-2015	7-8-2015	8-8-2015	9-8-2015	10-8-2015	11-8-2015	12-8-2015	13-8-2015	14-8-2015	15-8-2015	16-8-2015	17-8-2015	18-8-2015
	µg/L	µg/L	µg/L	µg/L	µg/L	µg/L	µg/L	µg/L	µg/L	µg/L	µg/L	µg/L	µg/L
Effluent IAZI A6002	94	3,5	-	32	-	22	13	32	52	21	49		
Influent IAZI A6001							2600						

*Het monster dd 14/8 bij Keizersveer betreft een zeer troebel monster

Tabel 2. Meetgegevens pyrazool in Maas (directe injectie LC-MS/MS data RWS, rapportagegrens 3 µg/L, spreiding op data circa 50%)

	6-8	7-8	8-8	9-8	10-8	11-8	18/8
Locatie	µg/L	µg/L	µg/L	µg/L	µg/L	µg/L	µg/L
Effluent IAZI	195	30	30	130	50	25	25
Veer Berg (Maas rechteroever, 2,9 km benedenstrooms)	15	5	5	10	10	10	<3
Obbicht (Maasrechteroever, 5,6 km benedenstrooms)	15	10	5	5	5	10	<3

Vanaf 17/8 zijn er gegevens beschikbaar die aangeven dat pyrazool ook in andere oppervlaktewateren voorkomt, 14/8 is in het Lekkanaal (inname WRK) een waarde van 3,4 µg/L gevonden (KWR). RWS rapporteert per 18/8 ook gegevens in de Rijn en inname punten van drinkwater zoals weergegeven in tabel 3, en heeft daarbij ook oudere monsters nogmaals geanalyseerd. Deze concentraties in het Rijnstroomgebied hebben vrijwel zeker geen relatie met de tijdelijk verhoogde lozing in de Maas. Het is vooralsnog onduidelijk wat de bronnen zijn in deze andere oppervlaktewateren, mogelijk gaat het om vergelijkbare industriële emissies in het bovenstrooms gebied. Ook is vooralsnog onduidelijk hoe wijdverbreid pyrazool aanwezig is in het watersysteem, en wat de concentratie pyrazool is in niet door industriële emissie belaste oppervlaktewateren. De gegevens geven aan dat concentraties in de orde van enkele µg/L tenminste vanaf april voorkomen, hoe lang dat voor die tijd het geval is geweest is momenteel onbekend.

Disclaimer:

Dit advies is met zorg samengesteld en bevat informatie die afkomstig is van deskundigen op het terrein van advisering bij de bestrijding van incidenten en rampen. Het advies is van toepassing en afgestemd op de afhandeling van het incident, zoals beschreven in het advies. Het is een expertadvies en niet voor publiekscommunicatie bedoeld. Voor vragen over dit advies kunt u zich wenden tot de voorzitter van het CET-md, bereikbaar via het loket CET: 088-6788999

DO NOT CITE OR QUOTE

Tabel 3. Meetgegevens pyrazool overige oppervlaktewateren (directe injectie LC-MS/MS data RWS, rapportagegrens 3 µg/L, spreiding op data circa 50%)

Locatie	Datum	µg/L
Inname Nieuwegein	17/8	4
Eijsden	21/7	<3
Inname Andijk	17/8	3
Lobith ponton	1/4	5
Lobith ponton	27/5	6
Lobith ponton	22/7	7
Lobith ponton	18/8	7

Toxiciteitsinformatie mbt drinkwater

CET-md heeft in haar eerste advies geen concrete numerieke richtwaarde geadviseerd voor pyrazool omdat de beschikbare toxicologische informatie over de stof beperkt is, en adviseerde een indicatieve waarde voor de stof pyrazool in drinkwater aan te houden van maximaal enkele tientallen microgram per liter (µg/l). De basis voor deze indicatieve toxicologische richtwaarde is een No Observed Adverse Effect Level (NOAEL) van 1,5 mg/kg lichaamsgewicht dag afkomstig uit een drinkwaterstudie in ratten. Gezien de in het eerste CET-md advies veronderstelde eenmalige lozing van pyrazool in het milieu werd daarbij 100% van de blootstelling toegerekend naar drinkwater. Inmiddels blijkt pyrazool ook in andere oppervlaktewateren in Nederland aantoonbaar, zodat met bredere aanwezigheid in het milieu en dus additionele blootstellingsbronnen voor de mens rekening moet worden gehouden. Rekening houdend met het gebruikelijke allocatiepercentage van 20%, resulteert dit in een indicatieve drinkwaterrichtwaarde van 15 µg/liter.

In het eerdere advies door het RIVM is een berekening uitgevoerd om het mogelijke extra kankerrisico als gevolg van de aanwezigheid van pyrazool te verkennen. Dit in verband met de aanwezigheid van een structural alert voor genotoxische carcinogeniteit in pyrazool, namelijk een hydrazinegroep. Deze berekening is op basis van hydrazine en dient te worden beschouwd als een worst case-berekening van beperkte betrouwbaarheid. Het maximaal toelaatbaar (MTR) voor genotoxisch werkende carcinogenen zoals gedefinieerd in het Nederlandse milieubeleid bedraagt één op miljoen per jaar (ongeveer gelijk aan één op tienduizend per leven). Gerekend op basis van de potentie van hydrazine, zou bij pyrazool concentraties in drinkwater tot enkele tientallen microgrammen per liter bij een blootstellingsduur van een tot twee jaar het extra kankerrisico nog beneden het MTR (één op miljoen per jaar) blijven. De waterbeheerders geven aan de bronnen van de emissie te zullen identificeren, en –waar nodig in internationaal verband- in overleg met de lozers deze emissies terug te dringen, wat een onderbouwing is voor de aangenomen blootstellingsduur. Mocht er sprake zijn van langduriger blootstelling dan zou het mogelijke extra kankerrisico evenredig hoger uitkomen en de afgegeven richtwaarde verder naar beneden worden bijgesteld, en verdient het aanbeveling hier specifiek op pyrazool gerichte toxiciteitsdata voor te genereren.

Concluderend kan op basis van de nu beschikbare informatie de eerdere opgave van een indicatieve drinkwaterrichtwaarde van enkele tientallen microgrammen per liter verder gespecificeerd worden tot 15 µg/liter. Gezien het feit dat er beperkte toxicologische informatie beschikbaar is (weinig studies, geen kwantitatief kankerrisico van pyrazool zelf, onduidelijkheid over de blootstellingsduur) betreft dit een indicatieve richtwaarde.

Het Drinkwaterbesluit noemt als 'signaleringswaarde' voor antropogene stoffen in zijn algemeenheid een waarde van 1 µg/L, bij overschrijding hiervan volgt nader onderzoek naar mogelijke gezondheidsrisico's.

Disclaimer:

Dit advies is met zorg samengesteld en bevat informatie die afkomstig is van deskundigen op het terrein van advisering bij de bestrijding van incidenten en rampen. Het advies is van toepassing en afgestemd op de afhandeling van het incident, zoals beschreven in het advies. Het is een expertadvies en niet voor publiekscommunicatie bedoeld. Voor vragen over dit advies kunt u zich wenden tot de voorzitter van het CET-md, bereikbaar via het loket CET: 088-6788999

DO NOT CITE OR QUOTE

Deze signaleringswaarde is geen toxicologisch onderbouwde drinkwaternorm en heeft als doel de bewaking van de kwaliteit van drinkwaterbronnen.

CET-md is niet bevoegd een formele drinkwaternorm af te leiden, dit is aan het ministerie van I&M veelal in internationale afstemming met de WHO en rond de EU Drinking Water Directive.

Antwoord op de gestelde vragen

De in het eerste CET-md advies afgegeven indicatieve drinkwaterrichtwaarde voor pyrazool van enkele tientallen µg/L kan verder gespecificeerd worden naar een indicatieve drinkwaterrichtwaarde van 15 µg/liter, uitgaande van een blootstellingsduur van een tot twee jaar.

Gezien het meer structurele karakter van de aanwezigheid van de stof in het oppervlaktewater wordt voor vervolgvragen verwezen naar de daartoe beschikbare instituten, en zal CET-md afschalen.

Disclaimer:

Dit advies is met zorg samengesteld en bevat informatie die afkomstig is van deskundigen op het terrein van advisering bij de bestrijding van incidenten en rampen. Het advies is van toepassing en afgestemd op de afhandeling van het incident, zoals beschreven in het advies. Het is een expertadvies en niet voor publiekscommunicatie bedoeld. Voor vragen over dit advies kunt u zich wenden tot de voorzitter van het CET-md, bereikbaar via het loket CET: 088-6788999